

Äktenskapet – Kvinnofälla eller hälsokälla?

eller: Hur äktenskapet gör kvinnor lyckligare och friskare

Aktionskommittén Bevara Äktenskapet
Internationella Kvinnodagen 8 mars 2006

FÖRORD

Äktenskapet – Kvinnofälla eller hälsokälla?

Kvinnofälla och patriarkalt förtryck. Orden har använts mer än en gång under de senaste åren för att beskriva äktenskapet mellan man och kvinna. Att detta skulle stämma i enskilda kvinnors liv är säkert sant. Men stämmer det med fakta om hur äktenskapet inverkar generellt på kvinnors liv? Långt ifrån.

2005 ingick mer än 44 000 svenska kvinnor äktenskap och vid utgången av samma år levde över 1,5 miljoner svenska kvinnor i äktenskap med en man, enligt Statistiska Centralbyrån. Att säga att äktenskapet generellt skulle vara en kvinnofälla vore att underkänna dessa kvinnors förmåga att själva avgöra vad som är bra för dem.

Även om äktenskap – till skillnad från bröllop! – ofta framställs som bekymmersamma, visar dessutom modern forskning att äktenskapet generellt påverkar kvinnor positivt. Inte minst är detta sant när det gäller kvinnors hälsa och välbefinnande. Giftna kvinnor är även mindre utsatta för våld, oavsett om man jämför med kvinnor som är singel, sambo eller skilda. Etc.

Dessutom vore det naturligtvis märkligt om bröllopet vore ingången i något som generellt skulle vara förtryckande, när bröllopet är en de största festligheterna i människors liv...

- Genom denna rapport vill vi särskilt fokusera några av de fördelar äktenskapet ger kvinnor. Bakom rapporten står Aktionskommittén Bevara Äktenskapet och den presenteras på Internationella Kvinnodagen 8 mars 2006. En stor del av underlaget kommer från forskningsrapporter tillgängliga via Internet och sammanfattningar av dem där. Genom rapporten vill vi hjälpa till att avslöja den bild som många idag presenterar av äktenskapet – som en kvinnofälla och ett patriarkalt förtryck. Det stämmer inte med verkligheten., utan tvärtom är äktenskapet en verklig hälsokälla.

Redan idag är äktenskapet försvagat i vårt samhälle, vilket – i motsats till vad många har hävdad – generellt har varit till nackdel för kvinnor och deras döttrar. I rapportens del 1 presenterar vi vetenskapliga rön som exemplifierar hur kvinnors liv påverkas positivt av äktenskapet.

Att äktenskapet nu föreslås göras könsneutralt (så att två kvinnor kan ingå äktenskap) skulle ytterligare försvaga äktenskapet som institution, men skulle samtidigt inte ge lesbiska kvinnor de fördelar ett äktenskap innebär. Detta eftersom fördelarna till stor del uppstår i dynamiken mellan en man och en kvinna. Detta resonemang utvecklas i rapportens del 2.

För mer information

Kontakta:

Ola Nilsson

0730-56 09 26

DEL 1

- ” Bevisen från fyra årtionden av forskning är överraskande entydiga: ett gott äktenskap är det bästa såväl män som kvinnor kan satsa på om de vill leva ett långt och hälsosamt liv.

Linda Waite och Maggie Gallagher i *The Case for Marriage: Why Married People are Happier, Healthier, and Better Off Financially* (2000) New York, Doubleday

- ” Män och kvinnor som har ingått äktenskap är lyckligare än ogifta i samma ålder, inte bara i USA utan i åtminstone 17 andra länder där liknande studier har genomförts. Och det tycks finnas goda skäl för denna lycka. Inte bara har de som är gifta högre inkomst och upplever större emotionellt stöd, de tycks även ha bättre hälsa. Gifta personer lever längre än ogifta, inte bara i USA utan även i andra länder.

James Q Wilson i *The Marriage Problem: How Our Culture Has Weakened Families* (2002) New York, Harper Collins

- ” En av de mest upprepade observationerna i forskning om hälsa är att de som lever i ett äktenskap erfar bättre hälsa än de med annan status [avseende relationer].

Katherine Reissman och Naomi Gerstel i ”Marital Dissolution and Health: Do Males or Females Have Greater Risk?” *Social science and Medicin* 20 (1985) sid 627-635

Hälsokälla

Trots att vi ingår äktenskap allt senare i Sverige – och även senarelägger barnafödandet – är äktenskapet alltjämt en av de viktigaste sociala handlingarna en man och en kvinna kan utföra. Inte främst för att fler satsar mer på att få ett sagolikt bröllop och en stor fest, utan för att två skilda släkter faktiskt förs samman genom äktenskapet och – förhoppningsvis – kommer att leva vidare genom den dotter och den son som står inför att ingå äktenskap.

Äktenskapet som institution har fortfarande högt anseende och upplever kanske något av en renässans idag. Om inte förr gifter sig många när det första barnet kommer. Familjen – byggd på äktenskapet mellan en man och en kvinna – utgör alltjämt den minsta, grundläggande enheten i samhället, som *FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna* uttrycker det. Äktenskapet ger också kvinnan, mannen, barnet och samhället många fördelar.

Idag är äktenskapet däremot inte en samlevnadsform som är särskilt gynnad i Sverige. I början av 1970-talet slog staten in på en väg som innebar att alla livsstilsval ska värderas lika och neutralt. Kanske kommer stat och samhälle att få tänka om på den punkten i framtiden. Detta eftersom äktenskapet på ett unikt sätt bidrar till kvinnor och mäns välmående, och erbjuder den tryggaste uppväxtmiljön för barnen de ger upphov till.

Genom att bevara och stärka äktenskapet skulle stat och samhälle ge kvinnor och deras döttrar en bättre framtid. Vetenskapliga studier visar till exempel att äktenskap:

- skyddar från känslor av ensamhet¹
- förbättrar kvinnors förmåga som förälder²
- gör att hon blir en bättre och mer tillförlitlig anställd³
- ökar det hon tjänar och sparar som individ⁴
- ger den högsta nivån av sexuell njutning och tillfredsställelse⁵

Modern forskning visar att äktenskapet innebär lycka, hälsa och ett långt liv för kvinnor:

¹ Randy Page och Galen Cole "Demographic Predictors of Self-Reported Loneliness in Adults" *Psychological Reports* 68 (1991) sid 939-945.

² Ronald Angel och Jacqueline Angel *Painful Inheritance: Health and the New Generation of Fatherless Families* (1993) Madison: The University of Wisconsin Press, sid 139, 148.

³ Janet Wilmoth och Gregor Koso "Does Marital History Matter? Marital Status and Wealth Outcomes Among Preretirement Adults" *Journal of Marriage and Family* 64 (2002) sid 743-754.

⁴ Waite (1995) sid 483-509; Waite och Gallagher (2000) kapitel 8; Wilmoth och Koso (2002) sid 743-754.

⁵ Robert T Michael *et al. Sex in America: A Definitive Survey* (1994) Boston: Little, Brown, and Company, sid 124-129; Edward O Laumann *et al. The Social Organization of Sexuality: Sexual Practices in the United States* (1994) Chicago: University of Chicago Press, sid 364; Andrew Greeley *Faithful Attraction: Discovering Intimacy, Love and Fidelity in American Marriage* (1991) New York: Tom Doherty Association, kapitel 6.

• Lycka och välbefinnande

Robert Coombs vid University of California, Los Angeles (UCLA) har utfört en litteraturstudie, en sekundärmetastudie, på mer än 130 olika empiriska studier från 1900-talet om hur äktenskap påverkar välbefinnandet. Han fann att dessa studier visar ”ett nära samband mellan äktenskapsstatus och personligt välbefinnande”.⁶

En studie publicerad i *Journal of Marriage and the Family* 1998 undersökte på motsvarande sätt sambandet mellan personlig lycka och äktenskapsstatus i 17 industrinationer, som var inbördes olika när det gällde bland annat sociala strukturer. Studien fann att gifta personer har en signifikant högre nivå av lycka än personer som inte har ingått äktenskap. Detta var oberoende av exempelvis finansiell status och andra kontrollerbara faktorer.⁷ Även detta samband fann Coombs i flera studier.

• Fysisk och psykisk hälsa

En färsk amerikansk statistisk studie från National Center for Health Statistics (2004) visar att gifta är lyckligare och friskare än änkor, skilda, de som lever i eller har separerat från ett samboförhållande samt singlar. Detta oberoende av t.ex. ålder, utbildning och inkomst.⁸ Samma studie visar att de som är gifta har den lägsta förekomsten av allvarlig psykisk ohälsa, och att de använder alkohol och tobak mer sällan.

En studie från 2000 visar att den som är gift har den lägsta förekomsten av diabetes, högt blodtryck och hjärtproblem.⁹ Forskare vid Erasmus University i Rotterdam, Nederländerna, har visat att ”gifta personer har den lägsta graden av ohälsa, medan skilda personer har den högsta”.¹⁰

Forskning utförd i samarbete mellan Yale University och UCLA visar att ett av de mest återkommande fynden i psykiatrisk epidemiologi är att gifta personer upplever bättre hälsa än ogifta. Forskarna har återkommande funnit den högsta förekomsten av mental ohälsa bland skilda och separerade, den lägsta förekomsten hos gifta och mellannivåerna bland singlar och änkor/änklingar. De har även funnit att samboförhållanden inte ger de fördelar äktenskapet ger.¹¹

⁶ Robert Coombs ”Marital Status and Personal Well-Being: A Literature Review” *Family Relations* 40 (1991) sid 97-102.

⁷ Steven Stack och J Ross Eshleman ”Marital Status and Happiness: A 17-Nation Study” *Journal of Marriage and the Family* 60 (1998) sid 527-536.

⁸ Charlotte A Schoenborn ”Marital Status and Health: United States, 1999-2002” *Advance Data from Vital and Health Statistics, Center for Disease Control and Prevention* 351 (2004).

⁹ Amy Mehraban Pienta ”Health Consequences of Marriage for the Retirement Years” *Journal of Family Issues* 21 (2000) sid 559-586.

¹⁰ I.M. Joung *et al.* ”Differences in Self-Reported Morbidity by Marital Status and by Living Arrangements”, *International Journal of Epidemiology* 23 (1995) sid 91-97.

¹¹ David Williams *et al.* ”Marital Status and Psychiatric Disorders Among Blacks and Whites” *Journal of Health and Social Behaviour* 33 (1992) sid 140-157.

• Ett långt liv

Enligt en studie, nyligen publicerad i *Social Science & Medicine*, är det en riskfaktor att leva singel – både för män och för kvinnor. Efter att ha studerat 16 år av statistik över dödsorsaker, bland 5 115 vuxna i storstäder som var i åldrarna 18-30 åren 1985-1986, har forskare från universitet i Minnesota, Pittsburgh (Pennsylvania) och Birmingham (Alabama) dragit slutsatsen att om man är singel är det en av några viktiga ”psykosociala bestämningsfaktorer till en för tidig död”.¹² En gift kvinna lever generellt längre och det är dessutom mindre troligt att hon kommer att begå självmord än om hon inte har ingått äktenskap.¹³

2003 presenterade forskare vid University of Pittsburgh och University of California, San Francisco, sin forskning utifrån sex års statistik över kvinnor som dött till följd av hjärt- och kärlsjukdomar, men även andra orsaker. Underlaget var 7 524 kvinnor från 65 år och uppåt, och forskningen studerade sociala bestämningsfaktorer till varför kvinnorna avlidit. Detta gjordes genom att statistiken jämfördes dels med äktenskapsstatus dels med ett index över familje- och vänskapsrelationer.

Författarna rapporterar att ”i detta fall var äktenskapsstatus – och inte värdet på det sociala nätverket – den mest konsistenta predikatoren för ett dödsfall och att vara gift förklarar också det mesta av, om än inte hela, sambandet mellan dödlighet och socialt nätverkssvärde”.¹⁴

Professor Linda Waite vid University of Chicago har funnit att ”relationen mellan äktenskap och dödstal har nu nått status av att vara en truism, efter att ha observerats i ett stort antal samhällen och bland olika sociala och demografiska grupper”.¹⁵

Coombs metastudie, som nämndes ovan, stödjer detta: ”I princip alla studier av dödlighet och civilstånd visar att såväl kvinnor som män som lever i äktenskap har lägre dödstal, oavsett om det gäller död till följd av olyckor, sjukdom eller självdestruktiva handlingar, och detta går att finna i varje land som upprätthåller tillförlitlig hälsostatistik.”¹⁶ Till och med framgången i att behandla cancer är signifikant högre (8-17 procent) när en patient lever i äktenskap. En studie fann att om någon var gift, gick det att jämföra med att personen i fråga tillhörde en ålderskategori som var 10 år yngre än den egentliga.¹⁷

¹² Carlos Iribarren *et al.* ”Causes and Demographic, Medical, Lifestyle and Psychosocial Predictors of Premature Mortality: the CARDIA Study” *Social Science & Medicine* 60 (2005) sid 471-482.

¹³ Linda J Waite och Maggie Gallagher *The Case for Marriage: Why Married People Are Happier, Healthier, and Better Off Financially* (2000) New York: Doubleday, sid 50-52.

¹⁴ Thomas Rutledge *et al.* ”Social Networks and Marital Status Predict Mortality in Older Women: Prospective Evidence from the Study of Osteoporotic Fractures” *Psychosomatic Medicine* 65 (2003) sid 688-694.

¹⁵ Linda J Waite ”Does Marriage Matter?” *Demography* 32 (1995) sid 483-507.

¹⁶ Coombs (1991) sid 98.

¹⁷ James Goodwin *et al.* ”The Effect of Marital Status on Stage, Treatment, and Survival of Cancer Patients” *Journal of the American Medical Association* nr 258 (1987) sid 3152-3231.

Äktenskap – en forskningssammanställning

Gifta män och kvinnor (från 17 olika nationer) uppger signifikant högre nivåer av lycka än män och kvinnor som inte är gifta. > Steven Stack och J Ross Eshleman "Marital Status and Happiness: A 17-Nation Study" *Journal of Marriage and the Family* 60 (1998)

De som förblir gifta upplever bättre emotionell hälsa och färre depressioner än de som gift om sig, skiljt sig, blivit änkor eller aldrig ingått äktenskap. När man ingår äktenskap första gången leder det en signifikant ökning av det emotionella välbefinnandet. > Nadine F Marks och James David Lambert "Marital Status Continuity and Change Among Young and Midlife Adults" *Journal of Family Issues* 19 (1998)

Gifta par rapporterar högre överlåtelse och mer lycka i sin relation – och bättre relationer med sina (svår)föräldrar – än par som lever sambo. > Steven L Nock "A Comparison of Marriages and Cohabiting Relationships" *Journal of Family Issues* 16 (1995)

Det är mest troligt att en mamma som lever i sitt första äktenskap rapporterar övergripande lycka i livet, oavsett om hon jämförs med mammor som är ogifta, skilda eller omgifta. Det är även minst troligt att hon upplever depression. > David H Demo och Alan C Acock "Singlehood, Marriage and Remarriage: The Effects of Family Structure and Family Relationships on Mothers' Well-Being" *Journal of Family Issues* 17 (1996)

Unga vuxna som ingår äktenskap och förblir gifta upplever mindre depression och alkoholproblem än de som förblir singlar. > Allan V Horowitz *et al.* "Becoming Married and Mental Health: A Longitudinal Study of a Cohort of Young Adults" *Journal of Marriage and the Family* 58 (1996)

Av 10 005 vuxna upplevde de som gifte sig att symptomen på depression minskade, medan de som separerade eller skiljde sig upplevde en ökning av depressionssymptom. De positiva effekterna av att gifte sig är större när individerna tror på äktenskapets betydelse, vilket forskarna tror beror på att man då handlar i enlighet med sin övertygelse. > Robin W Simon och Kristen Marcussen "Marital Transitions, Marital Beliefs, and Mental Health" *Journal of Health and Social Behavior* 40 (1999)

Gifta män och kvinnor har bättre fysisk hälsa och psykologiskt välmående än skilda, separerade, singlar och änkor. Mortaliteten (dödstalet) är högre hos de som är ogifta än de som är gifta. För kvinnor är siffran ungefär 50 procent högre och för män 250 procent högre. > Catherine E Ross *et al.* "The Impact of the Family on Health: The Decade in Review" *Journal of Marriage and the Family* 52 (1990)

Det är minst troligt att den som är gift begår självmord, oavsett om man jämför med skilda, änkor eller de som aldrig har varit gifta. > Jack C Smith *et al.* "Marital Status and the Risk of Suicide" *American Journal of Public Health* 78 (1998)

Av alla sexuellt aktiva personer är gifta par, som är trogna mot varande, de som upplever störst fysisk njutning och känslomässig tillfredsställelse av sitt sexliv. De rapporterar också positivaste känslorna omkring sex; de känner sig tillfredsställda, älskade, efterfrågade och omhändertagna. Det är också minst troligt att de känner sig ledsna, oroade, rädda eller skuldmedvetna när det gäller sex. > Edward O Laumann *et al.* *The Social Organization of Sexuality: Sexual Practices in the United States* (1994) Chicago: University of Chicago Press

Sammanställning från: Bridget Maher (ed.) *The Family Portrait: A Compilation of Data, Research and Public Opinion on the Family* (2002) Washington: Family Research Council

• Utan att bli utsatt för våld

Vissa högljudda opinionsbildare hävdar att äktenskapet är en plats för våld emot kvinnor. Men forskningen visar tvärtom att det säkraste en kvinna kan göra för att slippa bli utsatt för våld är att gifta sig.

En amerikansk studie från 2002 visar att gräl övergår i fysiskt våld tre gånger så ofta hos par som lever sambo än hos par som har ingått äktenskap.¹⁸ En rapport från amerikanska Justitiedepartementet 1994, byggd på National Crime Victimization Survey, visade att singel- och skilda kvinnor löpte fyra till fem gånger så hög risk att utsättas för våld som gifta kvinnor.¹⁹

Ett forskarteam vid University of New England, Australien, har även dokumenterat denna risk och publicerat sin forskning i *Journal of Interpersonal Violence*. Underlaget är Australian Women's Safety Survey med statistik insamlad 1996, och de har även jämfört sina resultat med forskning från Kanada och USA.

Den bearbetade statistiken indikerar tydligt att ”risken att uppleva våld är högre för en kvinna som lever i en ’de facto-relation’ än i en äktenskapsrelation”. Det statistiska sambandet mellan våld och ’de facto-relationer’ (dvs. att man bor tillsammans utan att vara gifta), har forskarna funnit motsvara vad en kanadensisk forskare visade redan 1994 om misshandel i hemmet. För övrigt en av få forskare” som skiljer mellan sambo- och äktenskapliga förhållanden”, enligt de australiensiska forskarna.

Inte bara ökar risken att bli utsatt för ”hustrumisshandel” om man lever sambo, utan också ”kvinnor som lever ensamma efter skilsmässa eller för att de aldrig har varit gifta är utsatta för större risker att utsättas för våld” än gifta kvinnor. Forskare i USA och Storbritannien har också kunnat belägga samma risker.²⁰

¹⁸ Sonia Miner Salari och Bret M Baldwin ”Verbal, Physical and Injurious Aggression among Intimate Couples Over Time” *Journal of Family Issues* 23 (2002) sid 523-550.

¹⁹ Jan Stets ”Cohabiting and Marital Aggression: The Role of Social Isolation” *Journal of Marriage and the Family* 53 (1991) sid 669-680; Criminal Victimization in the United States, 1992 ”U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics” (mars 1994) sid 31.

²⁰ Christopher J O'Donnell, Angie Smith och Jeanne R Madisson ”Using Demographic Risk Factors to Explain Variations in the Incidence of Violence Against Women” *Journal of Interpersonal Violence* 17 (1992) sid 1239-1262.

• Döttrar, ensamstående mödrar och äktenskapet

Äktenskapet inverkar inte bara positivt på den kvinna som är gift. Det ger också hennes döttrar (och söner) en bättre start i livet. Kvinnor har i alla tider varit en stor del av sina barns trygghet, och det finns situationer då en kvinna måste ta sina barn bort ifrån sin man för att skydda dem. Men detta är snarare undantag än regel. ”En viss förekomst av ensamstående mammor är troligtvis ett gott tecken i ett samhälle, så till vida att det visar att kvinnor har friheten att lämna dåliga förhållanden om de vill”, skriver till exempel Sara McLanahan, professor i sociologi vid Princeton.²¹

Samtidigt uttrycker McLanahan allvarliga betänkligheter över den trend som innebär fler och fler ensamstående mammor och fler och fler föräldrar som är sambo: ”Vi borde oroas av den höga förekomsten av ensamstående mammor, särskilt mammor i de lägre socioekonomiska grupperna, [eftersom] barn i alla västvärldens industrinationer har i ensamstående-familjer mycket högre fattigdomsnivåer än barn i tvåföräldra-familjer.” Detta gäller inte bara USA, utan även Sverige, Finland, Tyskland, Nederländerna, Kanada och Storbritannien.

Den ekonomiska nackdelen för dessa barn – döttrar och söner – består trots statligt ekonomiskt stöd till ensamma mammor. McLanahan ser även andra fördelar än de strikt ekonomiska: ogifta mammor med lägre utbildning lider oftare av depression, använder oftare än gifta mammor alkohol och tobak under graviditeten, barnet träffar mer sällan eller aldrig sin pappa – något McLanahan ser som potentiellt ”skadligt för barnen”.

Även när McLanahan jämför familjer där föräldrarna lever sambo med dem där föräldrarna ingått äktenskap finns det märkbara skillnader. Familjer där föräldrarna lever sambo är ”mycket mer sannolika att omfatta barn från andra relationer och föräldrarnas relationer är mer sårbara”. Det är också i dessa förhållanden våld blir vanligare förekommande – när barnen är ”styvbarn” och mannen och kvinnan har andra förhållanden bakom sig.

McLanahan nämner att barn till föräldrar som lever sambo riskerar att drabbas av en separation i dubbelt så hög utsträckning som barn vars föräldrar är gifta, något som bekräftas av svenska Statistiska Centralbyrån.²² McLanahan ser även skillnader i amning, språkstimulering, uppfostringsmetoder – till nackdel för de barn som växer upp med föräldrar som inte är gifta.

²¹ Sara McLanahan ”Diverging Destinies: How Children Are Faring Under the Second Demographic Transition”, *Demography* 41 (2004) sid 607-627.

²² SCB *Barn och deras familjer 2004* (2004) se kapitel 5.

DEL 2

” Det är inte äktenskapet som en institutionell förening, vare sig den är juridisk eller religiös, som ger dessa fördelar. Män och kvinnor skapar dem när de arbetar tillsammans i exklusiva, överlåtna och självupppoffrande relationer.

Glenn T Stanton och Bill Maier i *Marriage on Trial: The Case Against Same-Sex Marriage and Parenting* (2004) Madison, Intersivity Press

Så uppstår hälsokällan

Om det nu är så att äktenskapet ger så stora fördelar, vore det då inte rimligt att utvidga äktenskapsbegreppet så att även homosexuella par fick ingå äktenskap?

Nej, eftersom det inte räcker att *kalla* ett förhållande för äktenskap, för att homosexuella ska få del av de fördelar ett äktenskap ger. Det måste *vara* ett äktenskap, med de speciella karaktärsdrag som kännetecknar det. Samtidigt skulle en ny definition försvaga äktenskapet som samhälls- institution, på ett sätt som skulle vara negativt för kvinnor, män, barn och samhället i stort.

I boken "Marriage on Trial" svarar författarna Glenn T Stanton och Bill Maier på de vanligaste frågorna om att omdefiniera det klassiska äktenskapsbegreppet till att också omfatta homosexuella par. Vi återger här med tillstånd tre av de frågor Stanton och Maier svarar på i boken.

- **Varför ger äktenskapet så många fördelar som andra förhållanden inte ger?**

För det första måste vi känna till att de slags fördelar som äktenskapet ger inte återfinns i samboförhållanden – inte ens de som har varat länge. Jämfört med par som har ingått äktenskap, uppvisar sambopar genomgående lägre nivåer av välbefinnande.²³ Varför? På grund av att innebörden i samboförhållanden är otydlig. Parterna har ofta olika uppfattningar om relationens mening och framtid.²⁴ I ett äktenskap är mannen och kvinnan väl medvetna om vad de förväntar sig av varandra. Äkta män kommer oftast hem direkt efter jobbet och spenderar inte hela kvällen med polarna – som pojkvänner ofta gör. Det är inte lika troligt att man och hustru flirtar med någon utanför relationen. Äktenskapet ger dem en trygghet i vem de tillhör känslomässigt och sexuellt.

Äktenskapet innebär inte bara tydlighet och överlåtelse för mannen och kvinna, utan även för den utvidgade familjen och samhället i stort. I och med att paret ingår äktenskap förstår alla innebörden av relationen. De behöver inte gissa eller undra när paret inte ser och hör. Denna överlåtelse och tydlighet hjälper paret och det omgivande samhället att ge sitt bidrag – för allas bästa. Samboförhållanden fungerar inte på motsvarande sätt

²³ Linda J Waite "Trends in Men's and Women's Well-Being in Marriage" i *The Ties That Bind: Perspectives on Marriage and Cohabitation* ed. Linda J Waite (2000) Hawthorne: Aldine de Grueter, sid 386.

²⁴ Larry Bumpass, James A Sweet och Andrew Cherlin "The Role of Cohabitation in Declining Rates of Marriage" *Journal of Marriage and the Family* 53 (1991) sid 913-927.

Även barnen ger ett positivt bidrag till äktenskapet. Barnet (och den äkta hälften) hjälper individen att se bortom sina egna intressen. Barn kan också orsaka stress i förhållandet – för visst kan barnuppfostran verka stressande – men de är även en källa till stor glädje och tillfredsställelse.²⁵ Föräldrar kämpar lite extra för att göra sitt bästa och lyckas i arbetslivet. De strävar efter att förbättra sin förmåga att försörja familjen, genom att höja sin utbildningsnivå och få befordran på arbetsplatsen. De undviker risktagande. Föräldrar tar bättre hand om sig själva, eftersom de vet att barnen är beroende av dem. Gifta föräldrar har varandra och tar hand om varandra. De kan hjälpas åt att bära den börda som barnuppfostran kan innebära. Och barnen bidrar till att göra de vuxna mer ansvarstagande.

Naturligtvis kan två kvinnor eller två män överlåta sig till varandra, även om forskningen visar att de lyckas sämre med att upprätthålla långsiktiga relationer än heterosexuella. De kan även uppfostra barn. Så inget av dessa två kännetecken, som gör äktenskapet så fördelaktigt, är exklusivt för heterosexuella. Men det finns ett viktigt kännetecken på äktenskapet som är exklusivt för heterosexuella relationer.

- **Varför spelar äktenskapets kännetecken man-kvinna så stor roll?**

Äktenskapet för samman det som är olika. Nyligen var jag (Glenn) på ett möte i New York, med en grupp mycket kunniga och intressanta opinionsbildare. Vi samlades utifrån vårt intresse att forma en rörelse med syftet att återupprätta äktenskapet som en viktig del av vår kultur. Människor från olika delar av samhället, med olika politisk hemvist och religiös övertygelse var där. En person i rummet uppmärksammade denna anmärkningsvärda mångfald och beskrev samlingsen som ”ett äktenskap mellan människor engagerade i äktenskap”. Det vore enfaldigt att beskriva detta samarbete som ett ”äktenskap” om vi alla representerade samma tankeriktning eller politiska inriktning. Men eftersom våra olikheter kompletterade varandra och varandras arbeten, var det riktigt att beskriva det som ett äktenskap.

Äktenskap för inte samman två av samma sort. Det för ihop det som är olika och hjälper dem att arbeta för det gemensamma bästa. Samkönade förhållanden är inte äktenskap eftersom de inte för de två delarna av mänskligheten samman. De för ihop det som är likadant, vilket gör att de beskrivs som ”enkönade äktenskap”.

Äktenskapet ger män, kvinnor och barn fördelar eftersom det för ihop män och kvinnor i en livslång och överlåten relation som har med samarbete att göra. Det handlar om en enkel, men ändå omfattande mänsklig dynamik.

²⁵ Jean M Twenge *et al.* ”Parenthood and Marital Satisfaction: A Meta-Analytic Review” *Journal of Marriage and Family* 65 (2003) sid 574-583.

Kvinnor kompletterar män och män kompletterar kvinnor. Det sätt som män och kvinnor kompletterar varandra på och ger upphov till en helhet, utgår från deras gudagivna skillnader. En man kan inte komplettera en annan man, och en kvinna kan inte komplettera en annan kvinna. De kan ha varma och kärleksfulla relationer. Det är det få som förnekar. Men de kan inte komplettera varandra. De har lite att erbjuda varandra utifrån att de har samma kön. Det är därför äktenskapet är heterosexuellt i alla mänskliga civilisationer; det för samman de två nödvändiga delarna av mänskligheten. Enkönade relationer kan inte bidra med den dynamik mänskligheten behöver för att leva väl och ge upphov till nästa generation.

För att få en uppfattning om hur kvinnor och män kompletterar varandra och skapar ett mer fullödigt liv, än bara det ena könet kan på egen hand, föreställ dig din arbetsplats eller kyrka. Hur skulle de se ut om de bara bestod av män? Eller om de bara bestod av kvinnor? Hur annorlunda skulle de vara jämfört med idag? Skulle frånvaron av det ena könet göra ditt arbete eller din gudstjänst fattigare? För att kunna säga att förslaget att göra äktenskapet könsneutralt är rimligt, måste vi säga att detta inte spelar någon roll. Men naturligtvis vet vi att det gör det! Det går inte att förneka.

Föreställ dig hur djupt denna frånvaro upplevs i familjens lilla och intima värld. För det finns ingen annan institution i något samhälle som så effektivt för samman män och kvinnor i en samarbetsrelation, på en så omfattande och djupgående nivå. Visst sammanför kyrkor, företag och ideella organisationer män och kvinnor, men inte så djupt och intimt som äktenskapet gör. Ingen av dessa institutioner skapar ”ett kött-relationer” på det sätt äktenskapet gör. *Och det är denna förening av mänsklighetens två delar som förser män, kvinnor, barn och samhälle med alla de positiva och rika fördelar äktenskapet ger.* Detta är sant oavsett om det gäller borgerligt eller kyrkligt ingångna äktenskap. Det är inte äktenskapet som en institutionell förening, vare sig den är juridisk eller religiös, som ger dessa fördelar. Män och kvinnor skapar dem när de arbetar tillsammans i exklusiva, överlåtna och självupppoffrande relationer. Det är så här mänskligheten är konstruerad och det är så vi frodas och växer till. Lagstiftning och religion erkänner och lyfter upp dessa fördelar på ett speciellt och unikt sätt. Suzanne Frayser, antropolog med inriktning mot människors sexualitet, förklarar att social ”differentiering [mellan män och kvinnor] är viktig för gruppens överlevnad, individens psykologiska stabilitet och den sociala ordningens upprätthållande”.²⁶ Kort sagt, manligt och kvinnligt betyder betydligt mer än vi inser, på betydligt mer djupgående sätt.

Lika fel som det är att säga att barn är ett tillval, att sex helt ska skiljas från äktenskapet och att äktenskapet inte behöver innebära en långslång överlåtelse, är det att säga att man och hustru, mamma och pappa inte spelar någon roll för familjen. Vi förminskar betydelsen av män och kvinnor till vår egen skada. Att göra det förnekar hela vår mänsklighet.

²⁶ Suzanne G Frayser *Varieties of Sexual Experience: Anthropological Perspectives on Human Sexuality* (1985) New York: Human Relations Area File Press, sid 89-90.

- Hur påverkar det mig och min familj negativt om någon jag känner säger att hon är homosexuell och vill ingå äktenskap med sin partner?

Om detta bara gällde den här familjen, kan du ha en poäng med det du säger. Det kanske inte kommer att ha någon påtaglig negativ inverkan alls. Men den pågående samhällsdebatten om samkönade äktenskap handlar inte om några få olika sorters äktenskap här och där. Den handlar om att vi *alla* uppmanas ändra vår egen uppfattning om äktenskapet radikalt och för alltid.

Om äktenskapet verkligen vore en privat angelägenhet, vilket det inte är, skulle samkönade äktenskap ha liten inverkan på andras familj. Men äktenskapet handlar precis lika mycket (om inte mer) om samhället, som det handlar om individer. Det är därför bröllop är offentliga ceremonier, vare sig de ingås i kyrkor eller inför borgerliga vigsselförrättare, och regleras i lag. Äktenskapet är en samhällelig överenskommelse.

Inget äktenskap är en ö. Varje äktenskap berör samhället som en allmängiltig mänsklig norm, en gemensam regel för hur vi uppför oss när det gäller sex, att etablera ett hem och vad vi ger barnen för att möta deras behov när de växer upp. Och varje samhälle måste ha en norm för vad det förväntar sig och vad som inte är accepterat. Äktenskapet är fortfarande normen för familjen. Som människor är vi alla sammanbundna och våra beslut och handlingar – både offentliga och privata – påverkar andra människor, även om det sker indirekt och inte alltid är uppenbart. Det finns inga verkligt privata äktenskap.

Alla sunda äktenskap visar det omgivande samhället att män och kvinnor

- behöver och kompletterar varandra genom sina olikheter
- ska vara trogna mot varandra sexuellt och känslomässigt
- har en plikt att bry sig om den andres välbefinnande
- delar ett ansvar att bära och tillsammans uppfostra nästa generation.

Äktenskapet är också ett ställningstagande inför samhällsgemenskapen att män måste överlåta sig till en kvinna, bry sig om henne så osjälviskt han kan och försörja och ta hand om de barn han och hans hustru gett upphov till. Äktenskapets försvagade ställning under de senaste årtiondena har kraftigt minskat antalet män som hjälper kvinnor att uppfostrar barn, vilket har lett till omfattande faderlöshet – ett av vårt samhälles mest akuta sociala problem.²⁷ Samkönade äktenskap kommer sannolikt att bidra till denna minskning, även bland heterosexuella män. Kommer inte lesbiska familjer sända budskapet till män att pappor inte är nödvändiga och bidra till att män kommer att tänka alltmer om sig själva på det sättet? Familjer som består av två män säger att en man som överlåter sig till en kvinna bara är ett livsstilsval bland andra. Så, att män överlåter sig själva till kvinnor kommer att bli alltmer valfritt. Detta är inte bra för män, och det kommer inte att vara bra för kvinnor eller deras barn.

²⁷ David Blankenhorn *Fatherless America: Confronting our most Urgent Social problem* (1994) New York: Basic Books.

Källor

Bridget Maher (ed.) *The Family Portrait: A Compilation of Data, Research and Public Opinion on the Family* (2002) Washington: Family Research Council

Glenn T Stanton och Bill Maier *Marriage on Trial: The Case Against Same-Sex Marriage and Parenting* (2004) Madison, Intervarsity Press

www.ingentaconnect.com/content/bpl/jomf (websajt för *Journal of Marriage and the Family*)

www.worldcongress.org/WCFUpdate/wcf_update_archive.htm (forsknings-sammanställning)

Förtydligande

En homosexuell man eller kvinna som ingår partnerskap har idag civilståndet ”gift” och ibland refereras det till att homosexuella par ”gifter sig” när de registrerar partnerskap. Vi har använt orden ”gift” och ”att gifta sig” enbart i betydelsen att ingå/leva i äktenskap som man och kvinna.

Bevara Äktenskapet

Uppropet Bevara Äktenskapet har kommit till på initiativ av bl.a. biskop Anders Arborelius (Katolska kyrkan), pastor Sten-Gunnar Hedin (Pingströrelsen) och generalsekreterare Stefan Gustavsson (Svenska Evangeliska Alliansen). Ytterligare ett 30-tal samhällsdebattörer och samfundsledare står bakom uppropet, bl.a. ärkebiskoparna (emeritus) Bertil Werkström och Gunnar Weman.

I mars 2007 presenterar Äktenskaps- och partnerskapsutredningen sitt förslag om hur äktenskapet ska utformas i framtiden. Kanske kommer det klassiska äktenskapsbegreppet då att förändras så att det omfattar fler relationer än bara den mellan man och kvinna. Bevara Äktenskapet vill ge röst åt alla de som vill bevara äktenskapet i sin nuvarande form.

Fram till augusti 2006 pågår en insamling av namnunderskrifter, som därefter kommer att landa på statsministerns skrivbord. Mer information hittar du på www.bevaraaktenskapet.nu, där du även kan skriva under uppropet.

Rapportserien

Detta är den första rapporten utgiven av Aktionskommittén Bevara Äktenskapet. Du kommer att kunna läsa efterföljande rapporter på hemsidan efter hand som de publiceras.

Kontakt

Evangeliska Alliansen har det administrativa ansvaret för uppropet.

Bevara Äktenskapet

c/o Svenska Evangeliska Alliansen

Rehmsgatan 20

113 57 STOCKHOLM

tel: 08-30 07 80

mail: info@bevaraaktenskapet.se

pg: 108 64 10-6 OBS: Märk talongen ”Bevara Äktenskapet”